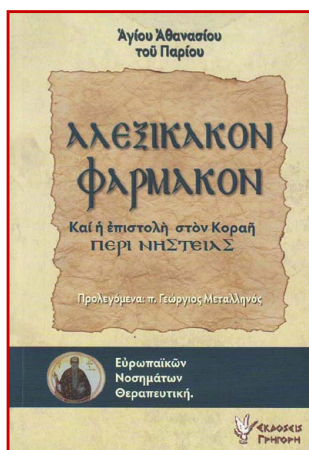

Βιβλιοπαρουσίασις

Ἅγιου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου

*Ἀλεξικάκον Φάρμακον
καὶ ἡ ἐπιστολὴ στὸν Κοραῆ
Περὶ Νηστείας*

Εὐρωπαϊκῶν Νοσημάτων Θεραπευτικὴ

Προλεγόμενα: π. Γεώργιος Μεταλληνός,
Ἐκδόσεις «Γρηγόρη»,
Ἀθήνα 2016, σελίδες 229.

Τὰ Προλεγόμενα (π. Γεώργιος Δ. Μεταλληνός)

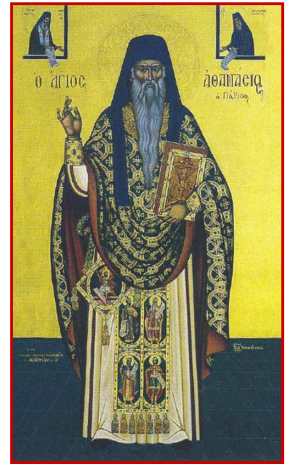
Μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ τὶς εὐχὲς τοῦ Ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ Παρίου¹, μικρὸ σχετικὰ διάστημα μετὰ τὴν ἔκδοση τοῦ ἔργου «ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ» ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις «ΓΡΗΓΟΡΗ», προσφέρονται στὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ δύο ἀκόμη ἀγωνιστικὰ ἔργα τοῦ Ἁγίου, δηλωτικὰ τῆς στάσης του ἀπέναντι στὴν Εὐρώπη τῆς Γαλλικῆς Ἐπανάστασης (Γ.Ε.) καὶ τοῦ Διαφωτισμοῦ².

Εἶναι δὲ μεγάλη ἡ χαρὰ μου γιὰ τὴ νέα αὐτὴ συνεργασία

1. Βλ. Ἅγιου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου, *Ἀπολογία Χριστιανική*. Προλεγόμενα: π. Γεώργιος Δ. Μεταλληνός, Ὁρθόδοξη κριτικὴ στὸν Διαφωτισμὸ, ἔκδ. «Γρηγόρη», Ἀθήνα 2015.

2. Γιὰ τὰ θέματα αὐτὰ ἐκτενὴ ἀναφορὰ προσφέρουν τὰ Προλεγόμενα τῆς παραπάνω ἔκδοσης καὶ γι' αὐτὸ παραλείπουμε ἐδῶ μία νέα ἐνασχόληση μαζί τους, παραπέμποντας ἐκεῖ.

μέ τους διευθύνοντες τις εκδόσεις «ΓΡΗ-ΓΟΡΗ», εκλεκτούς φίλους, τόν κύριο Δημήτρη Σεφεριάδη και την κυρία Χριστίνα Γρηγόρη, που φιλότιμα συνεχίζουν την ανεκτίμητη προσφορά στα Γράμματά μας του άειμνήστου πανεπιστημιακού συναδέλφου μου Μιχάλη Γρηγόρη.

Πολύτιμη έξ άλλου, ύπηρξε ή συνεργασία και συμπαράσταση στο πάλαισμα αυτό του σεμνού και άποδοτικοτάτου φίλου κ. Γιάννη Ζαννή, που συνέλαβε την ιδέα της επανέκδοσης των σχετικων με την Ευρώπη έργων του Όσιου Άθανασίου, σε εποχή που ή Ευρώπη της Γ.Ε. φανέρωσε –και πάλι– τό αληθινό πρόσωπό της.

Ο κ. Ζαννης ανέλαβε και σ' αυτή την έκδοση την παραφραστική άπόδοση των έργων αυτών σε μία σύγχρονη ζωντανή γλωσσική μορφή για την εξασφάλιση της άμεσότητας στη συνάντηση του Συγγραφέα με τόν σημερινό Αναγνώστη.

Στὸν κ. Ζαννή όφείλονται κυρίως και οί κατατοπιστικές σημειώσεις στα κείμενα, για τή διευκόλυνση και ενημέρωση των μη ειδικων, αναγκαίες όμως σε όλους, και όπωςσδήποτε χρήσιμες, για τή βαθύτερη κατανόηση των κειμένων και σύλληψη των μηνυμάτων τους.

* * *

Όπως διαπιστώθηκε από την ύποδοχή της «Χριστιανικής Απολογίας», μολοντί ως Χριστιανοί δεχόμεθα την εύθυγραμμη κίνηση της ιστορίας, έντούτοις «όσο ή φύσις των ανθρώπων παραμένει ή ίδια» (Θουκυδίδης), στην πτωτική της δηλαδή κατάσταση, οί κοινωνίες θα αντιμετώπιζουν ανάλογες με προηγούμενες εποχές καταστάσεις. Αυτό σημαίνει ότι ή προηγηθείσα εμπειρία μπορεί να βοηθήσει μία μεταγενέστερη κοινωνία στην αντιμετώπιση των δυσλειτουργιών της.

Σ' αυτό συμβάλλει και ό Άγιος Άθανάσιος, αντιμετώπιζοντας την Ευρώπη της εποχής του. **Τ**ήν Ευρώπη, μάλιστα, που με την Γ. Ε. και την ιδεολογική μήτρα της, τόν Διαφωτισμό, δέν έπαυσε να έπηρεάζει και διαμορφώνει τόν άνθρωπο και

τήν κοινωνία, με έναν τρόπο που βρίσκεται σε διαμετρική αντίθεση με τον άνθρωπο και την κοινωνία της Ορθοδοξίας.

Αυτό διαπίστωσε, μεταξύ των πρώτων, ο Άγιος Αθανάσιος, όπως και όλοι οι όμοφρονές του Κολουβάδες³, και αυτό αντιμετώπισαν με τον σθεναρό τους αγώνα.

* * *

Όλοκληρο τὸ ἔργο τοῦ Ἁγίου Αθανασίου ἔχει ἓνα μόνο στόχο: τὴν προφύλαξη τῶν ὀρθόδοξα σκεπτομένων καὶ τὴν θεραπεία τῶν

ἐπηρεασμένων ἀπὸ τὸν Διαφωτισμὸ Ὀρθοδόξων, ἀλλὰ ἀκόμη μὴ ταυτισθέντων μαζί του.

Αὐτὸ τὸν σκοπὸ ὑπηρετεῖ καὶ ἡ γλώσσα του, ὡς ἔσχατο μέσο ποιμαντικῆς διακονίας. Ὁ Βολταῖρος στὴ συνείδηση τοῦ Παρίου –καὶ ὄχι μόνον– εἶναι ἔνσαρκος κίνδυνος, ποὺ διακυβεύει τὴν μόνη δυνατότητα σωτηρίας, μεταδίδοντας τὸν πνευματικὸ θάνατο. Αὐτὸ εἶναι τὸ ὕφος τοῦ Ἁγίου Αθανασίου!

Ἀγωνιστὲς ὅπως αὐτός, εἶναι ἀδύνατο νὰ πεισθοῦν, ὅτι μὲ ἥπιες καὶ μελιστάλαχτες ἐκφράσεις, εἶναι δυνατὴ ἡ νουθέτηση τεχνιτῶν τῆς βλασφημίας καὶ συκοφαντίας, ὅπως ὁ Βολταῖρος καὶ οἱ ὄπαδοί του.

Ἐπηρεασμένοι ἀπὸ τὶς ἀποδομητικὲς ἐνέργειες τῶν Γάλλων ἐπαναστατῶν καὶ τὶς καταλυτικὲς ἐπεμβάσεις τους στὴ δυτικὴ χριστιανικὴ πραγματικότητα, θέλησαν καὶ οἱ Ἕλληνες μιμητὲς τους, κινούμενοι σὲ πνεῦμα καλῆς μίμησης καὶ ιδεολογικῆς ὑποτέλειας, νὰ μεταφέρουν καὶ ἐφαρμόσουν τὰ συμβαίνοντα στὴ Γαλλία καὶ στὴν δική τους Πατρίδα γιὰ τὴν διαφωτιστικὴ εὐρωπαϊκὴ προσομοίωσή της. Τὸ πρόβλημα δὲν εἶναι, βέβαια, ἐδῶ ἡ ἐκδηλη ἀπουσία κάθε σχέσης μὲ τὴ «δική τους» ἀνατολικὴ παράδοση, ἀλλὰ καὶ ἡ πλήρης ἄγνοιά της.

3. Βλ. π. Γεωργίου Δ. Μεταλληνού, Ἡ δυναμικὴ τοῦ Διαφωτισμοῦ στὴ δράση τῶν Κολουβάδων, στό: *Σχέσεις καὶ Ἀντιθέσεις* (τοῦ Ἰδίου), «Ἀκρίτας», Ἀθήνα 1998, σελ. 13-27.

Σὲ ἐντελῶς διαφορετικὸ ὅμως κλίμα ζοῦσε καὶ ἐκινεῖτο ὁ χῶρος τῆς ἡσυχαστικῆς παράδοσης, στὸν ὁποῖον ἀνῆκε ὁ Ὅσιος Ἀθανάσιος Πάριος. Ἐτσι ἐξηγεῖται ἡ ἀπαρέγκλιτη προσήλωσή του στὴν πατερικότητα, θεολογικὴ καὶ πρακτικὴ, κάτι πού συνέβαινε σὲ ὅλη τὴν κολλυβαδικὴ οἰκογένεια, τοὺς αὐθεντικότερους ἐκφραστὲς αὐτῆς τῆς παράδοσης, πού συνιστᾶ τὴν πεμπτουσία τῆς Χριστιανικῆς Ὁρθοδοξίας. **Κ**αὶ αὐτὸ ἦταν ἐκεῖνο, πού προκαλοῦσε τοὺς φαινομενικὰ Ὁρθόδοξους εὐρωπαῖστες, ὅπως ὁ Κοραῆς.

Ὁ Ἅγιος φαίνεται νὰ τιμᾶ τὸν Κοραῆ γιὰ τὶς γνώσεις, τὴν παιδεία του καὶ τὴν ἐπίδοσή του στὴν συγγραφή. **Εἶ**χε ὅμως διορατικότητα διαβλέπει, πού ὀδηγοῦσαν τὰ μηνύματα τῆς Γαλλικῆς Ἐπανάστασης καὶ τῶν διαφωτιστῶν. **Δ**ὲν μποροῦσε, λοιπόν, νὰ σιγήσει σὲ δηλώσεις τοῦ Κοραῆ, πού μάλιστα γίνονταν εὐρύτερα γνωστές, διότι ἀλληλογράφοι του μεριμνοῦσαν φιλοτίμως γιὰ τὴν κοινοποίηση τῶν ἐπιστολῶν του. **Τ**ὸ ἰδιαίτερα ὅμως προκλητικὸ ἦταν, ὅτι ὁ Κοραῆς, μολοντί γιατρός, διακωμωδοῦσε στὴν κυριολεξία τὸ θέμα τῆς νηστείας, μὲ ἔκδηλο σκοπὸ τὴν δυσφήμισή της.

* * *

Περιεχόμενα τοῦ βιβλίου

Τὰ Προλεγόμενα (π. Γ. Δ. Μ.).

1. Ἅγιος Ἀθανάσιος Πάριος (1721-1813).
  - α. Βίος.
  - β. Ἐργογραφία.
2. Ἡ ἀγωνιστικὴ ἀλυσίδα.
3. «Ἀλεξικάκον φάρμακον» ἢ «Πνευματικὸν ἐγχειρίδιον».
  - α. Κριτικὲς ἐπισημάνσεις στὸ περιεχόμενο τοῦ ἔργου.
  - β. Ἡ ἀντιβολταιρικὴ γλώσσα τοῦ Παρίου – Προσπάθεια ποιμαντικῆς ἐρμηνείας.
4. Ἐπιστολὴ Ἀθανασίου τοῦ Παρίου πρὸς τὸν Ἀδαμάντιο Κοραῆ.

Προλεγόμενα πρὸς τοὺς φιλαναγνώστες.

Προοίμιο.

Κεφάλαιο Α΄

Ἡ ἀθεΐα εἶναι διπλή· καὶ ἐνῶ στὸ παρελθὸν ἦταν μικρῆς ἔκτασης καὶ ἀφανῆς, κατὰ τὸν ἀμέσως προηγούμενο αἰῶνα γιγαντώθηκε στὴ μορφὴ καὶ τὴν ὄψη, ἔχοντας ἡγέτες καὶ ὑποστηρικτὲς καὶ πολλοὺς ἄλλους, ἰδιαίτερα ὅμως τὸν ἀθεότατο Βολταῖρο.

Κεφάλαιο Β΄

Ὁ θεοστυγῆς Βολταῖρος εἶναι ἄσπονδος ἐχθρὸς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Κεφάλαιο Γ΄

Ὅτι τὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶναι ἱερὰ καὶ ἅγια καὶ ὀδηγοῦν στὴν αἰώνια ζωὴ.

Κεφάλαιο Δ΄

Ὁ Βολταιρισμὸς εἶναι ἀξιοθρήνητος παραλογισμὸς καὶ ἀνοησία.

Κεφάλαιο Ε΄

Εἶναι ἀπολύτως ἀληθινὸ ὅτι ὁ Χριστὸς μετὰ τρεῖς ἡμέρες ἀναστήθηκε ἐκ νεκρῶν.

Κεφάλαιο ΣΤ΄

Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Βολταιρισμοῦ εἶναι ἀξιοθρήνητοι.

Ἐπίλογος.

Παράρτημα I

Τὸ Μαρτύριο τοῦ Ἁγίου Νεομάρτυρος Ἰωάννου τοῦ Κρητός, πὺν ἔλαβε χώρα στὴ Νέα Ἐφεσο (Κουσάντασι) τὸ 1811.

Παράρτημα II

Ἀνέκδοτη ἐπιστολὴ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου πρὸς τὸν Ἀδαμάντιο Κοραῆ.

Πρωτότυπο Κείμενο.

